

ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. α.1-α 2-β 3-β

A1. β. παρ' ἥν- ὁδόν

ὑπὲρ ὧν- τὰ παραφράγματα

B1. Με το ρήμα **ἀπείκασον** ο Σωκράτης μάς εισάγει στην παρομοίωση ή μεταφορά του σπηλαίου: παρομοιάζει τον κόσμο με σπηλιά και τους ανθρώπους με δεσμώτες. Επειδή, όμως, η παρομοίωση ή η μεταφορά δεν περιορίζεται σε μια έννοια ή φράση, αλλά εκτείνεται σε μεγαλύτερο τμήμα του κειμένου ή σε μια ενότητα ή και σε ολόκληρο το έργο, όπως συμβαίνει στη δική μας περίπτωση, τότε ονομάζεται αλληγορία. Η αλληγορία, επομένως, είναι ένας εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο συγγραφέας άλλα λέει και άλλα εννοεί. Πρόκειται, συνεπώς, για συνεχή μεταφορά ή παρομοίωση. Ο Πλάτωνας τη χρησιμοποιεί για να κάνει πιο κατανοητές δύσκολες φιλοσοφικές έννοιες και για να κερδίσει την προσοχή και το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Αυτός ο εκφραστικός τρόπος χρησιμοποιείται από τον Πλάτωνα για να αναλύσει διεξοδικά μια σύνθετη φιλοσοφική σκέψη την παιδεία και την ἀπαιδευσία: Με τις λέξεις αυτές ορίζεται μια πρώτη θεματική για τον μύθο του σπηλαίου: ο Πλάτων θα μιλήσει αλληγορικά περί παιδείας (και έλλειψη παιδείας). Στην Πολιτεία γενικότερα η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών (424a): τροφή γὰρ καὶ παιδείσεις χρηστὴ σφωζομένη φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὗ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβανόμεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται [: γιατί η καλή εκπαίδευση και η ανατροφή, αν διατηρείται, γεννά καλές φύσεις, και πάλι οι χρηστές αυτές φύσεις, όταν λάβουν μια τέτοια ανατροφή, θα γίνουν ακόμη καλύτερες από τις προηγούμενες –μετάφραση Ι. Γρυπάρης]. Στον μύθο του σπηλαίου, ειδικότερα, η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο: πῶς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό

Ο Σωκράτης καλεί τον Γλαύκωνα να φανταστεί (ιδεῖν) την εικόνα μιας υπόγειας κατοικίας που έχει τη μορφή σπηλιάς. Η είσοδος της απέχει πολύ από το βάθος και είναι ανηφορική με αποτέλεσμα το φως του ήλιου να μην μπορεί να εισδύσει στο εσωτερικό της. Μέσα στο σπήλαιο διαβιώνουν άνθρωποι έγκλειστοι από την παιδική τους ηλικία(Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῇσι σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἔχουση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον,) οι οποίοι είναι δεμένοι στα πόδια και στον αυχένα. Τα δεσμά αυτά (ἐν δεσμοῖς) δεν τους επιτρέπουν να στρέψουν γύρω το κεφάλι τους, έτσι είναι αναγκασμένοι να μένουν εκεί ακίνητοι και να κοιτούν διαρκώς τον τοίχο του σπηλαίου που βρίσκεται απέναντί

τους (ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν).

Πίσω ἀπὸ τους δεσμώτες, σε ἓνα υψηλότερο επίπεδο μέσα στο σπήλαιο καίει μια φωτιά. Επειδὴ ἡ εἰσοδος τοῦ σπηλαίου ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ καὶ εἶναι ἀνηφορική, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου δὲν μπορεῖ νὰ εἰσδύσει στο ἐσωτερικὸ τοῦ σπηλαίου. Γι' αὐτὸ ἡ λάμψη τῆς φωτιάς εἶναι τὸ μόνον φῶς ποὺ ὑπάρχει στο ἐσωτερικὸ τοῦ σπηλαίου με ἀποτέλεσμα νὰ μὴν εἶναι φωτεινὸ (φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπισθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν).

Ανάμεσα στὴ φωτιά καὶ τους δεσμώτες περνάει ἓνας δρόμος ὁ ὁποῖος βρίσκεται σε υψηλότερο επίπεδο ἀπ' αὐτὸ ποὺ βρίσκονται οἱ δεσμώτες. Παράλληλα με τὸ δρόμο ἔχει χτιστεῖ ἓνα τοιχίον. Πίσω ἀπ' αὐτὸ ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ μεταφέρουν ὁμοιώματα φυσικῶν ἀντικειμένων (ἐμβίων καὶ ἀβίων) ποὺ ὑπάρχουν ἔξω ἀπὸ τὸ σπήλαιον. Τὰ ὁμοιώματα ἐξέχουν ἀπὸ τὸ τοιχίον, ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ μεταφέρουν δὲν γίνονται ἀντιληπτοὶ χάρις σ' αὐτό. Μάλιστα παρομοιάζει αὐτὸ τὸ τοιχίον με τὰ παραπετάσματα ποὺ στήνουν οἱ ταχυδακτυλουργοὶ πάνω στα ὁποῖα παρουσιάζουν τὶς παραστάσεις τους (μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν). Τὰ ὁμοιώματα εἶναι κατασκευασμένα ἀπὸ πέτρα εἴτε ἀπὸ ξύλον εἴτε ἀπὸ ἄλλα υλικά. Ἡ λάμψη τῆς φωτιάς ποὺ καίει πίσω ἀπὸ τους δεσμώτες πέφτει πάνω στα ὁμοιώματα με ἀποτέλεσμα νὰ προβάλλονται οἱ σκιές τους στο τοίχωμα τοῦ σπηλαίου ποὺ ἀντικρίζουν οἱ δεσμώτες. Αὐτοὶ ἐπειδὴ εἶναι ἐγκλειστοὶ ἔχοντας στραμμένο τὸ κεφάλι τους στο τοίχωμα δὲν μποροῦν νὰ δουν κατευθείαν αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα, παρὰ μόνον τὶς σκιές τους. Πιστεύουν λοιπὸν πῶς οἱ σκιές εἶναι τὰ πραγματικὰ ἀντικείμενα. Ακοῦνε μάλιστα τὶς ὁμιλίες αὐτῶν ποὺ μεταφέρουν τὰ ἀντικείμενα καὶ νομίζουν πῶς οἱ ὁμιλίες προέρχονται ἀπὸ τὶς σκιές (Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἷοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγήσιν ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἄπερ ὀρῶεν;).

Οἱ ἐγκλειστοὶ εἶναι προφανές ὅτι εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ μένουν ἀκίνητοι καὶ νὰ κοιτοῦν διαρκῶς μπροστὰ στον τοῖχο ποὺ βρίσκεται ἀπέναντί τους, κατὰ συνέπεια αφοῦ δὲν μποροῦν νὰ στρέψουν τὸ κεφάλι τους οἱ δεσμώτες βλέπουν υποχρεωτικὰ μόνον τὶς σκιές στον τοῖχο ἀπέναντί τους. Ἀν λοιπὸν, οἱ δεσμώτες ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ συνομιλοῦν, θὰ ονόμαζαν κάθε ἀντικείμενο με βάση τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς σκιάς καὶ ὄχι τὴν πραγματικὴ μορφή του. Ἀν ἐπίσης ἐρχόταν ἓνας ἀντίπαλος στὴ σπηλιά ἀπὸ τὶς ὁμιλίες αὐτῶν ποὺ μετέφεραν τὰ ἀντικείμενα, οἱ δεσμώτες θὰ πίστευαν ὅτι οἱ φωνές προέρχονται ἀπὸ τὶς σκιές ποὺ ἐβλεπαν νὰ περνοῦν μπροστὰ τους. Ἔτσι καὶ πάλι οἱ δεσμώτες θὰ ξεγελοῦνταν ἀπὸ τὶς αἰσθήσεις καὶ θὰ ὀδηγοῦνταν σε ψευδαισθήσεις.

Β2. Στὴν πρώτη παράγραφο τοῦ παράλληλου κειμένου ἐπισημαίνεται ἡ πλήρης παραπλάνηση ποὺ ἀσκεῖ τὸ Κόμμα στους υπηκόους τοῦ σε σημεῖο νὰ θεωροῦν ὅτι (δύο καὶ δύο ἔκαναν πέντε, κι ἐσύ θὰ ἔπρεπε νὰ το πιστέψεις). Περιγράφεται μία κατάσταση σύγχυσης καὶ χειραγώγησης ποὺ θολώνει τὸ νου καὶ ἀποδυναμώνει τὴν κρίση. (Ἡ λογικὴ τοῦ ἰσχυροῦ τὸ ἀπαιτούσε). Στὴν ἴδια κατάσταση παρουσιάζονται οἱ ἀλυσοδεμένοι μέσα στὴν υπόγεια σπηλιά, οἱ ἄνθρωποι τῆς

δόξας, της πλάνης, του περιορισμένου οπτικού πεδίου. Πρόκειται για τον άνθρωπο, που εκλαμβάνει ως κάτι πραγματικό τη θέα της σκιάς των πραγμάτων, αγνοεί την αλήθεια και είναι ανίκανος για ουσιαστική βοήθεια προς το σύνολο. Η εικόνα των αλυσοδεμένων αισθητοποιεί τον άνθρωπο της εικασίας, της δόξας, τον δέσμιο της πλάνης. Οι δεσμώτες ζουν εγκλωβισμένοι σε έναν κόσμο απατηλό. Η στάση τους για την πραγματικότητα μπορεί να αποδοθεί με τον όρο «αφελής εμπειρισμός» και η γνωστική τους κατάσταση με τον όρο «εικασία». Αγνοούν την αλήθεια, ζουν παραπλανημένοι μέσα σε μία ψευδαίσθηση.

Στην δεύτερη παράγραφο του παράλληλου κειμένου εντοπίζεται μια διαφορά. Το Κόμμα υποχρεώνει τους υπηκόους του να μην εμπιστεύονται ούτε τα αυτιά ούτε τα μάτια τους. (Το Κόμμα σου έλεγε να απορρίπτεις τη μαρτυρία των αυτιών και των ματιών σου.) Υποστηρίζεται ότι ο υλικός κόσμος υπάρχει και οι νόμοι του δεν αλλάζουν. (Ο υλικός κόσμος υπάρχει, οι νόμοι του δεν αλλάζουν. Οι πέτρες είναι σκληρές, το νερό είναι υγρό, τα ελεύθερα αντικείμενα πέφτουν προς το κέντρο της γης.) Στο κείμενο αναφοράς αντίθετα οι δεσμώτες βλέπουν τις σκιάς των πραγμάτων, εμπιστεύονται ότι αισθάνονται. Οι αισθήσεις εδώ λειτουργούν παραπλανητικά, ξεγελούν τους δεσμώτες και τους οδηγούν σε ψευδαισθήσεις. Έχουν συνηθίσει και ζουν την καθημερινή τους πραγματικότητα με βάση την επισφαλή γνωσιολογική εικόνα των αισθήσεων, άρα δεν είναι πρόθυμοι να αμφισβητήσουν τους περιορισμούς τους και ζουν εγκλωβισμένοι σε έναν κόσμο απατηλό, βρίσκονται σε ένα πνευματικό και ηθικό τέλμα. Οι αισθήσεις κρατούν τους ανθρώπους δέσμιους, καθώς τους κάνουν να θεωρούν αληθινό μόνο ό,τι μπορούν αντιληφθούν με αυτές π.χ. με τη βοήθεια της όρασης ή της ακοής.

B3.1.οισοφάγο

2.φόρος

3.φορέματα

4.φέρεσιμο

5.φερέφωνο

B4.1-Α

2-Α

3-Σ

4-Σ

5-Α

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. (Είπε ο Πρόδικος) ότι συχνά κοιτούσε τον εαυτό της και ότι παρατηρούσε και αν κάποιος άλλος την κοίταζε και πολλές φορές έριχνε ματιά στη δική της σκιά. Καθώς πλησίασαν περισσότερο τον Ηρακλή, η πρώτη, η οποία αναφέρθηκε προηγουμένως, βάδιζε με τον ίδιο τρόπο, ενώ η δεύτερη επειδή ήθελε να την φτάσει (είπε) ότι τρέχει προς τον Ηρακλή και (ότι)

είπε : σε βλέπω , Ηρακλή , να βρίσκεσαι σε αμηχανία , σχετικά με ποια κατεύθυνση ν'ακολουθήσεις στη ζωή σου . Εάν εμένα όμως κάνεις φίλη σου , στον πιο ευχάριστο και εύκολο δρόμο θα σε οδηγήσω , και θα πάρεις γεύση και από τα ωφέλιμα , ενώ θα απέχεις από τις δυσκολίες.

Γ2. Η Αρετή περιγράφεται με ευπρέπεια και ελεύθερο πνεύμα (τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῇ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέρῳ φύσει) , διακοσμημένη με καθαρότητα στο σώμα της (κεκοσμημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι) , σεβασμό στα μάτια της (τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ) , με σωφροσύνη και λευκά ρούχα (δὲ σχῆμα σωφροσύνη, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ) . Από την άλλη πλευρά η Κακία έχει μεγάλη σωματική διάπλαση και μαλθακότητα (τὴν δ' ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἀπαλότητα) , είναι πολύ φροντισμένη , με αποτέλεσμα να φαίνεται πιο λευκή και πιο κόκκινη από το φυσιολογικό (κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι), η μορφή της ήταν πιο στητή απ'ότι εκ φύσεως ήταν (τὸ δὲ σχῆμα ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι) , τα μάτια της είχε ψηλά (τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα) και φορούσε τέτοια ρούχα που αναδείκνυαν την νεανική της ομορφιά (ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὦρα διαλάμπῃ)

Γ3. α . γυναῖκας →γυναικός

φύσει →φύσεως

σῶμα →σώματος

καθαρότητι → καθαρότητος

β. φάνηθι

μειζόνων

ὀψομένη

ἐπεσκόπει

ἀγάγωμεν

οὐδεμιᾶ

Γ4 α. ἰδεῖν : απαρέμφατο της αναφοράς , που εξαρτάται από το εὐπρεπῇ

τῆς φύσεως : γενική συγκριτική , που εξαρτάται από το ὀρθοτέραν

τῷ Ἡρακλεῖ : αντικείμενο στο απαρέμφατο προσδραμεῖν

ἀποροῦντα : κατηγορηματική μετοχή , που εξαρτάται από το ὄρῳ, με υποκείμενο το σε

φίλην : κατηγορούμενο στο ἐμέ

τῶν χαλεπῶν : γενική αντικειμενική που εξαρτάται από το ἄπειρος

Γ4. Β . εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται : Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική , ολικῆς ἄγνοιας , μονομελῆς.

Ἐκφέρεται με οριστική , γιατί δηλώνει το πραγματικό.

Λειτουργεῖ ως Ἀντικείμενο στο ἐπισκοπεῖν.

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΛΙΑΒΑΡΗ Α. - ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Ο. – ΧΑΤΖΗΤΣΟΜΠΑΝΗ Μ.

www.floropoulos.gr